

מתורתו של צדיק אביך יעקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בבואור פשט מצוות התורה וענייני עבודת הש"ת שגלקטו מכל ספריו הק'

פרשת חיי שרה תשפ"ג

תפקיד האדם בעולם לשמוע לעצת הנשמה

ויקם אברהם וישתחו לעם הארץ לבני חת. וידבר אתם לאמר אם יש את נפשכם וגו' (בראשית כג ז-ח). הנה הנשמה, בראותה שהאברים שמעו לעצתה וקבלו לחשוב עצמם מתים וסלקו עצמם מהנאות זה העולם, אז היא שמחה ומשתחוה להם, לפי שעל ידם תשיג מעלה גדולה באותו עולם. ומוספת ונותנת להם עצת להיות חזקים ועומדים בפרץ לכבש התאוה המתגברת, שעל ידה באה כל רעה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, וכמו שכתוב בזהר הקדוש (ח"א קט): על רמז שתי בנות לוט:

וזהו וידבר אל בני חת, הם האברים שיש בהם חתת ה'. ומה אמרה להם, אם יש את נפשכם לקבר את מתי מלפני, דהינו אם רוצים לקנות השלמות הגמורה ותעשו קיום לנפשכם, כי גם כשתמותו ישאר בכם הבלא דגרמי, היא הנפש החופפת על העצמות, ורוצים אתם עכשו להמית עצמכם עמי בחיים, וזהו לקבר את מתי מלפני, אני ואתם נקבר עצמנו מלפני מותנו, תבת את לרבות האברים. התקון לזה הוא, שמעוני ופגעו לי בעפרון בן צחר, דהינו עמדו נגד התאוה המתגברת בכח גדול ופגעו בה במלחמה לדחותה, כי היא הגורמת כל רע ובה שולט יצר הרע על האדם. ועפרון מלשון התגברת, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (ילקוט רמז תשסו) על הפסוק (במדבר כג י) מי מנה עפר יעקב, אלו עפרים שבישראל, שהם הבחורים שהגיעו לעונת אשה וכובשים יצרים מלחטא, נמצא עפרון מלשון כח ותגברת, והיא תאוה המתגברת:

בן צחר אותיות 'רוצח', שהוא יצר הרע שהוא מלאך המות רוצח של עולם, ועוד נקרא 'רוצח' גם על זה העולם בשומו לאדם רשע דאפלו בחייו נקרא מת. וזאת התאוה המתגברת שרשה מיצר הרע, נמצא שהוא אביה. לכן העקר הוא חזקו ואמצו ועמדו לנגד תאוה הזאת, כי היא המטרדת האדם מן העולם הזה ומן העולם הבא. כי אם ירדף אדם אחריה, נמצא מת בעולם הזה ומת בעולם הבא:

השומע לעצת הנשמה ניצל ממותה בשני עולמות

[ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו אשר בקצה שדהו בכסף מלא יתננה לי בתוככם לאחוזת קבר.] וזהו ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו, כלומר, כי על ידי תאוה זו נעשה אדם רשע ונקרא מת בעולם הזה ומת בעולם הבא, וכאלו נקבר שני קברים, אחת בעודו בחיים ואחת לאחר מותו. והכונה היא דאזותה התאוה תכנע ותהיה תחת ממשלתי ועצתי, וממילא לא יהיה לך שתי קבורות אחת בעודך בחיים ואחת לאחר מיתו, דברדפו אחר התאוה נקרא מת גם מחיים כדכתבנו:

וזהו ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו, התאוה שיש לו הגורמת לו קבורה כפולה, יתננה תחת ממשלתי, דהינו ימנע ממנו תאוות העולם הזה ויתאוה כי אם תאוות העולם הבא כמו שאני מתאוה. ומה שאמר אשר בקצה שדהו, לפי שהעולם הזה נקרא 'שדה', מלשון חרבה, והעושה העולם הזה עקר, מחשב

רצונות הנשמה והגוף בעולם הזה

ויקם אברהם מעל פני מותו, וידבר אל בני חת לאמר. גר ותושב אנכי עמכם וגו' (בראשית כג ג-ד). אפשר לפרש הפסוקים האלו בדרך רמז על הנשמה והגוף, דידוע דהנשמה נקראת בשם איש והגוף בשם אשה. והנה הנשמה כל חשקה ותאוה הוא באותו עולם, ואין לה תאוה וחפץ בכל מה שעושה אדם לצרכי גופו בזה העולם (קה"ד וז), רק במה שמסגל בתורה ובמצוות ובמעשים טובים. והנה אין ספק שאין אדם יכול להשיג מעלת התורה ומעשים טובים אם לא המית עצמו בעולם הזה, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות סג) על פסוק (במדבר יט יד) 'אדם כי ימות באהל' וכשמשים אדם עצמו כמות בעולם הזה, בזה ניצל מיצר הרע ומתאוותיו (תמיד לב), וכמו שאנו מתפללים בכל יום ונפשי כעפר לכל תהיה, וזהו חשקה של הנשמה, אם משים הגוף עצמו מת, דבזה יכול להרויח תורה ומעשים טובים:

ומטעם זה הרשעים אפלו בחייהם קרואים מתים (ברכות יח); משום דהנשמה אינה שורה אלא במי שמשים עצמו מת בעולם הזה ומבקש כי אם העולם הבא, והרשעים שמבקשים תאוות העולם הזה וחיים שלהם לצרכי גופם, הנשמה בורחת מהם, ולפיכך נקראים מתים אפלו בחייהם. נמצא שני פעמים נקראים מתים, חד בעודם חיים וחד לאחר המיתה:

הנשמה מבקשת מהאברים שיחשיבו את עצמם

כמתים

והנה הנשמה יש לה מנוחה ושמחה כשהגוף שומע לעצתה וחושב עצמו מת כדי לעבד ה' בתמימות. וזהו שאמר ויקם אברהם, היא הנשמה, מעל פני מותו, כלומר, קדם מיתתה, בעודה בחיים בעולם הזה, מיום בואה לאדם היא חושבת עצמה כאלו היא מתה. ואם האברים נשמעים לה, היא נותנת להם עצת שיחשבו לה כאלו היא מתה וגם הם כאלו הם מתים, ובזה ירויחו תורה ומעשים טובים. וזהו וידבר אל בני חת לאמר, הם האברים, אם יש בהם חתת אלקים ויראת ה' ושמעים לעצת הנשמה, וזהו בני חת, האברים שיש בהם חתת ה':

ומסבירה לגוף שטובתו היא שיחשב כמת

[גר ותושב אנכי עמכם תנו לי אחוזת קבר עמכם ואקברה מתי מלפני.] ומה אומר להם, גר ותושב אנכי עמכם, כלומר גר ותושב אני ואתם. פרושו, אפלו אנו נראים תושבים בזה העולם, גרים אנחנו, כי היום כאן ומחר בקבר, וכיון שכן הוא, אין לו תקנה, כי אם כשנחשב עצמנו מעכשו, מחיים, מתים, בזה נסלק עצמנו מהנאות זה העולם ונמצא לסגל מצות ומעשים טובים. וזהו תנו לי אחוזת קבר עמכם, כלומר, מעכשו מחיים נהג בעצמנו ירשת הקבר כאלו אנחנו מתים ונקברנו, וזהו ואקברה מתי מלפני, דהינו מלפני מותנו נחשב כאלו מתנו ונקברנו:

(פיתוחי חותם פרשת חיי שרה)

הרב גומל חסד עם תלמידיו, וגם הם גומלים עמו חסד

ותכל להשקתו ותאמר גם לגמליך אשאב עד אם כלו לשנת (בראשית כד יט). ותכל להשקתו ותאמר גם לגמליך אשאב עד אם כלו לשנת. ותכל מלשון תאנה, כמו 'כלתה לתשועתך נפשי' (תהלים קיט פא), ובא לרמוז, כמו שהוא נתאנה ללמד, גם היא מתאנה ומשתוקקת ומלמדתו. ותאמר גם לגמליך אשאב, הם התלמידים, וגמליך מלשון גמילות חסדים, שהרב גומל חסד עם התלמידים והם גם הם גומלים עמו חסד, הוא גומל עמהם חסד בלמדם דעת וידאת ה', והם גומלים עמו חסד בעולם הזה ובעולם הבא, בעולם הזה כמו שגאמר (שם פסוק צט) 'מכל מלמדי השכלתי, ובעולם הבא כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (ב"מ פה). כל המלמד בן חברו תורה זוכה ויושב בישיבה של מעלה. וזהו גם לגמליך שהם תלמידים, אפתח לבם ויבינו עד אם כלו לשנת, כלומר ככל אשר התאוו לידע:

(פיתוחי חותם פרשת חיי שרה)

המואס בהבלי העוה"ז - מסייעים בידו

גר אנכי בארץ אל תסתור ממני מצותיך (תהלים קיט יט). מה שאמר גר אנכי בארץ, כונתו כיון דימי אדם קצובים, מעט ורעים, ואין אמונה בחיים, דהיום כאן ומחר בקבר. משום הכי קאמר, כיון דגר אנכי ולא אדע יום נסיעתי דשמיא קרוב הוא, לכך אני מבקש ושואל מפקד מעתה ומעכשו אל תסתור ממני מצותיך, יפה שעה אחת קדם:

כיון שמואס בחיי העולם הזה יבקש לידע השגות התורה

אי נמי, כונתו בזה, דהאדם הרודף אחר הבלי העולם הזה וחושב העולם הזה עקר, ואינו חושש בקיום התורה והמצוות, פשוט הוא דמן השמים מעלימין ממנו המצוות וטעמיהן, דכיון דאינו רוצה בקיומם, דבדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו (מכות י). אבל האדם המואס בהבלי העולם, ורודף אחר התורה והמצוות, ובכל יום מחשב ביום הדין, מן השמים מורים לו דרך טובה וישרה ודרך התורה והמצוות, דהבא לטהר מסייעין אותו (יומא לח:):

(אלף בינה, תהלים קיט אות ג)

כאלו מחזק בשדהו לחדש ולזרע ולקצר בשפי והשקט. ומה שאמר בקצה, כלומר השוטה חושב שהעולם שדהו ומחזק בו, ואינו אלא בקצהו, חוץ ממנו, כי ימיו כצל עובר (תהלים קמד ד), נאבד הוא מן השדה והשדה נשאר במקומו:

בזה הנשמה תזכה לעוה"ב והגוף יזכה לתחיית המתים

לפיכך כשיתבונן בתאוות העולם הזה ימצא שהם יסוד נופל אין בו ממש, והעקר הוא עולם הבא והנאותיו וכסופיו, ולפיכך אמר בכסף מלא יתננה לי, כלומר בכסופא והנאה שלמה שבאותו עולם, בשבילה יעבד, ויסיר תאות זה העולם וימסרנה בידי. דבאותו עולם, כל מעלה וגדלה שתשיג הנשמה, גם הגוף משיג חלוץ עצמים וקיימה בתחית המתים, כמו שגאמר (ישעיה נח יא) 'השביע בצחצחות נפשך ועצמתך יחליץ', הרי בהדיא כתיבי צחצוח הנפש וחלוץ עצמים. וכיון שיש לו הנאות וכסופים באותו עולם, לפיכך תאות זה העולם יקברנה ויתננה לי, תחת עצתי. בתוכם לאחת קבר, כשאר אברים הנקברים מהנאות העולם הזה, גם תאנה המתגברת תקבר. וזהו עקר העבודה השלמה:

(פיתוחי חותם פרשת חיי שרה)

הצדיק משבר את כח התאווה

ועפרון ישב בתוך בני חת ויען עפרון החתי את אברהם באזני בני חת לכל באי שער עירו לאמר (בראשית כג י). בא לרמוז, דהצדיק המתגבר על יצרו ואבריו נכנעים ונשברים מחתת וידאת ה' ושומעים לעצת הנשמה, גם תאנה המתגברת נשברת ונכנעת ושומעת לנשמה ומודה לה. וזהו ועפרון, שהיא התאווה המתגברת, יושבת בתוך בני חת, הם האברים שהם חתים ונשברים לעבודת ה'. ויען עפרון החתי, גם עכשו התאווה נשברת, כיון שהאברים נשברים והודו לנשמה גם התאווה נשברה והודית לנשמה. לפיכך קראו השתא עפרון החתי, מה שאין כן בתחלה קראו 'עפרון בן צחר' כמו שרמזנו לעיל, ועכשו נכנעה התאווה והודית לנשמה עם כל האברים. ויען עפרון החתי את אברהם שהיא הנשמה, באזני בני חת הם האברים שחתו ונכנעו, והם כגון העינים והאזנים והפה והידיים והרגלים, שיש פח בכל אחד מאלו לעשות פעלה, ושאר אברים המחברים בגוף, כלם בהסכמה אחת לשבירת התאווה:

(פיתוחי חותם פרשת חיי שרה)

הידה שבועות: מדוע הרשעים אפילו בהייהם קרואים מתים?

(נא לכתוב תשובה קצרה ומתמצתת!).

פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב, כמו כן נא לציין כתובת מדויקת וטלפון

למייל: 0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבור אביר יעקב'

שם הזוכה בסידור לשחרית
מתיבתא בהוצאת עוז והדר:

פרשת מטות:

ה' אהרן רייזמן מבית שמש.

התשובה צריכה להיות מתוך ספרי מדרש האביר יעקב ז"ע (או מתוך עלון זה) בין שולחי התשובות תיערך הגרלה על סידור לשחרית מתיבתא בהוצאת "עוז והדר".

